

Szikora Tamás

A platformszabályozás egy új iránya Donald Trump Facebookról való kitiltásának példáján keresztül

„Mindennap felelősek vagyunk irányelveink betartatásáért, és hetente milliónyi tartalmi döntést hozunk. De végül is nem hiszem, hogy az olyan magáncégeknek, mint a miénk, egyedül kellene meghozniuk a beszédrel kapcsolatos fontos döntéseket. Ezért szólítottam fel a kormányokat, hogy határozzanak meg egyértelműbb normákat a káros tartalommal kapcsolatban. Ezért is adunk lehetőséget az embereknek a tartalmi döntéseink elleni fellebbezésre azáltal, hogy létrehozzuk a független felügyeleti testületet.”¹

A közösségi oldalak nyilvános kommunikációban betöltött meghatározó szerepe miatt egyre sürgetőbb a tartalommoderálás kérdése. Kezdetben a platformok által elfogadott közösségi alapelvek létét, később már csak azok gyakorlatban való tényleges érvényesülését fedte homály, azonban jól kitapintható igény mutatkozott a tartalommoderálási eljárás átláthatóságára. A Facebook az egyre erőteljesebb nyomás hatására egy korábban nem ismert megoldást választott: létrehozta az Oversight Boardot, amely a közösségi alapelvek sérelmét felvető tartalmak eltávolítását eredményező döntésekkel szembeni jogorvoslati fórumként funkcionál. A tényleges működését 2020 őszén megkezdő testület életre hívása pozitív reakciókat és bírálatokat is kiváltott. A tanulmány a Donald Trump korábbi amerikai elnök Facebookról történt kitiltását eredményező döntés értékelésével igyekszik rávilágítani, hogy az Oversight Board egy-egy döntésével növelheti a platform működésének átláthatóságát, azonban ez éppen azokat a releváns kérdéseket nem érinti, amelyek a Facebookot napjainkra a nyilvános diskurzus kereteit alapvetően meghatározó magánvállalkozássá tették.

¹ Lásd a Facebook (ma: Meta) alapítójának és vezérigazgatójának, Mark Zuckerbergnek a közösségi oldalon 2019 szeptemberében közzétett levelében foglaltakat az Oversight Board életre hívásával kapcsolatosan. Az eredeti szöveg: „We are responsible for enforcing our policies every day and we make millions of content decisions every week. But ultimately I don't believe private companies like ours should be making so many important decisions about speech on our own. That's why I've called for governments to set clearer standards around harmful content. It's also why we're now giving people a way to appeal our content decisions by establishing the independent Oversight Board.” Mark Zuckerberg: Facebook's Commitment to the Oversight Board. *Meta*, 2019.

Bevezetés

Mióta a jelentősebb közösségi platformok meghaladták az eredendően kapcsolatépítésre és azok ápolására szolgáló funkciójukat, és szépen lassan a nyilvános kommunikációs csatornák leginkább meghatározó fórumává nőttek ki magukat, egyre jelentősebb kérdéssé vált a felületükön folyó diskurzus szükség szerinti moderálásának kérdése. A nagyobb közösségi oldalak (elsődlegesen: Facebook, Twitter, YouTube) üzemeltetői az Egyesült Államokban székhellyel bíró vállalkozások, amelyek működésük során a vonatkozó jogszabályokra² alapozva előszeretettel hivatkoznak a felhasználók által közzétett tartalmak vonatkozásában a felelősség alóli mentességükre. Idővel azonban a teljes immunitás tarthatatlansága nyilvánvalóvá vált, és a közösségi oldalak az általuk nyújtott szolgáltatásokon folyó kommunikáció kereteit meghatározó saját szabályzatokat (közösségi alapelveket) fogadtak el és alkalmaztak. Kezdetben e szabályok létét, később már „csupán” a gyakorlatban való tényleges érvényesülésüket fedte homály, azonban jól megragadható igény mutatkozott a tartalommoderálási eljárás átláthatóságára (főleg miután egyre gyakrabban a moderálási tevékenység eredményeképpen tévesen eltávolított tartalmakról szóltak a hírek³).

Látván az egyre erőteljesebb nyomást, a Facebook egy olyan független testület létrehozásáról döntött, amely a közösségi alapelvek sérelmét felvető tartalmak eltávolítását eredményező döntésekkel szembeni jogorvoslati fórumként funkcionál. A testület létrehozása mindenképpen novumnak tekinthető a platformszabályozást érintő kérdések körében, és noha számos tekintetben hiányérzet fogalmazható meg a testület létrehozatalát, függetlenségét, működési (eljárási) szabályait vagy akár egyes konkrét döntéseit illetően, annyi bizonyosan állítható, hogy a korábbi kritikái hangokra adott válaszként a Facebook *Oversight Board*-jának életre hívásával biza-kodó hangok is megjelentek a nyilvánosságban. Jelen írás fókuszában a platformok tartalommoderálási tevékenységének előzményei, keretei, az említett testület életre hívásával összefüggő releváns kérdések, valamint az első ígázán emblematisz ügben született döntés bemutatása áll.

Tartalommoderálás a platformokon

A moderálási gyakorlat kialakulása, illetve egyes kritikái

A piaci alapon működő technológiai óriásokat ebbéli jellegzetességükből adódóan talán nem oly meglepő módon elsősorban a részvényeik értékének növekedése hajtja,

² Így elsősorban az 1996-os Communications Decency Act 230 szakaszára [47 U.S.C. § 230 (1996)].

³ Jonathan Peters: Sexual Content and Social Media Moderation. *Washburn Law Review*, 59. (2020), 3. 469–472.

ezért gazdasági érdekük azt diktálja, hogy a felhasználók minél több időt töltsenek el a felületeiken, és annak során a lehető legtöbb interakciót hajtsák végre. Alapvető különbség a 20. és a 21. századi média-ökoszisztéma között, hogy míg korábban a nagyszámú közönség, addig napjainkban a jelentős számú, tartalomkészítésben is meghatározó szerepet vállaló megszólaló nélkülözhetetlen a rendszer működéséhez.⁴ Kezdetben ezeken a platformokon nem volt releváns kérdés a közzétett tartalmak felügyelete, a Facebook tartalommoderálására vonatkozó belső irányelvei is elsőként 2009-ben készültek el.⁵ Egyébiránt a platformok általi moderálás mellett az amerikai, széles immunitást biztosító szabályozás elvetésével párhuzamosan optimális lehetőségként az ipari önszabályozás rendszerének alkalmazása is felmerült.⁶

A platform tartalommoderálásának elvei, módszerei hosszú éveken keresztül a széles nyilvánosság előtt ismeretlen voltak, amely körülmény miatt – főként a platformnak a demokratikus diskurzusra gyakorolt egyre jelentősebb hatására figyelemmel – fokozatosan élesebb hangok szólaltak fel az eljárások átláthatóságát, elszámoltathatóságát követelve. Majd másfél évtizednyi (2004–2018), titokban tartott tartalommoderálási elvek és gyakorlatok alkalmazását és a közösségi alapelvek (*Community Standards*) nyilvánosságra kerülését követően az elégedetlenség nem csökkent érdemben, tekintettel arra, hogy a „szabályozás” megismerhetőségén túl annak alakítását illetően érdemi beleszólásra nem nyílt lehetőség külső szereplő(k) számára.⁷ Szintén érdemi változás történt a 2010-es évek második felében, ugyanis míg kezdetben az egyes bejegyzések eltávolításával kapcsolatos döntésekkel szemben nem lehetett „fellebbezni”, erre lényegében 2018-tól lehetőségük van a felhasználóknak.⁸

Kezdetben kizárólag emberi tevékenység eredménye volt a sérelmes tartalmak eltávolítása, később ehhez automatizált eszközöket (mesterséges intelligenciát) is igénybe vettek, végül maguk a felhasználók is aktív szereplőkké vál(hat)tak e folyamatban (*flagging*). Csak hogy némiképp számokkal is illusztrálhassuk a tartalommoderálás folyamatát, ízelítőképpen: például a gyűlöletbeszéd tekintetében negyedéves szinten a Facebook az utóbbi években tízmillió nagyságrendű tartalmat távolított el felületéről, amelynek elenyésző, 2-3%-a történt felhasználói jelzés következtében (ezek közül utóbb egyébiránt nagyságrendileg néhány százezret

⁴ Jack M. Balkin: Szólásszabadság az algoritmusos társadalomban. A big data, a magánszabályozás és a véleménynyilvánítás szabályozásának új iskolája. In *Medias Res*, (2018), 2. 231.

⁵ Thomas A. Kadri – Kate Klonick: Facebook v. Sullivan: Public Figures and Newsworthiness in Online Speech. *Southern California Law Review*, 93. (2019), 1. 59.

⁶ Nina I. Brown: Regulatory Goldilocks: Finding the Just and Right Fit for Content Moderation on Social Platforms. *Texas A&M Law Review*, 8. (2021), 3. 451–494.

⁷ Kate Klonick: The Facebook Oversight Board: Creating an Independent Institution to Adjudicate Online Free Expression. *Yale Law Journal*, 129. (2020), 8. 2427–2448.

⁸ Ian Wren: Facebook Updates Community Standards, Expands Appeals Process. *NPR*, 2018. április 24.

állítottak vissza az oldalon).⁹ Ezek a számok az átlagos felhasználó számára szinte felfoghatatlannak tűnnek, és akár azt is gondolhatnánk, hogy a közösségi oldalon ennek köszönhetően megszűnnek a gyűlöletkeltő tartalmak, ugyanakkor az érdeklődő közönség éppen arról nem jut információhoz, hogy milyen mennyiségű jogsértő tartalom marad végül a platformon elérhető, és vált(hat) ki ténylegesen káros hatásokat a nyilvánosságban.

Az előzőekben említettek mellett a közösségi oldalak felületén folyó kommunikáció kereteit meghatározó és nyilvánosan hozzáférhető közösségi alapelvek tekintetében további kritikák is emelhetők. Egyfelől az általános alapelveket túlzottan tág keretben megfogalmazott normarendszer kevés fogódzót nyújt a felhasználóknak, főleg akkor, ha emellett a tartalom moderálását ténylegesen végző személyek ennél részletesebb iránymutatások mentén végzik napi munkájukat.¹⁰ Más szerzők amiatt fogalmaznak meg negatív véleményeket, mert a közösségi alapelvek jóval szélesebb körben korlátozzák a platformon elfogadhatónak tartott véleménykifejezéseket, mint a vonatkozó alkotmányos alapelvek (elsődlegesen nyilván az Egyesült Államok Első Alkotmánykiegészítésére gondolva). Ezzel párhuzamosan pedig a politikusok privilegizált státuszuknak köszönhetően (értve ez alatt a nyilvánosság fórumaihoz való könnyebb hozzáférés lehetőségét) a már egyébként is meglévő véleménybefolyásoló erejüket még erőteljesebben képesek kihasználni azáltal, hogy a demokratikus folyamatok tisztelben tartására hivatkozással bizonyos mentességet is élveztek a tartalom-ellenőrzés alól.¹¹

Szintén említést érdemel, hogy a túlzottan terjengős, a szabályozás minden részletének és a teljes fogalomrendszer kidolgozására törekvő normarendszernek a megalkotása, illetve a felhasználóktól az abban foglaltak megismerésére és elsajátítására irányuló igény szintén nem elvárható.¹² Őszintén belegondolva, a közösségi médiában rohamos sebességgel folyó és rendkívül dinamikus kommunikáció világában igen életszerűtlennek tűnhet, hogy minden egyes bejegyzés előtt a felhasználók akár csak belekezdnenek a beláthatatlanul hosszú magyarázatokat tartalmazó közösségi alapelvek tanulmányozásába, mielőtt az adott poszt közzétételéről döntenének. Megjegyzendő, az Oversight Board döntéseiben is igen gyakori kritika a platform irányába, hogy a felhasználók számára megismerhető szabályrendszer nem kellően pontos, kiszámítható, és az annak mentén elfogadható véleménykifejezés keretei nem kellően körülhatárolhatók. Megfontolásra érdemes, hogy valóban az-e a járható út, hogy a közösségi alapelvek részletes kommentárként kívánnak funkcionálni, azt a kockázatot magukban rejtve ezzel, hogy terjedelmüket meglátva a felhasználók

⁹ Hate Speech. *Meta*.

¹⁰ Susan Benesch: But Facebook's Not a Country: How to Interpret Human Rights Law for Social Media Companies. *Yale Journal on Regulation Bulletin*, 38. (2020–2021). 93–94.

¹¹ Joseph Thai: Facebook's Speech Code and Policies: How They Suppress Speech and Distort Democratic Deliberation. *American University Law Review*, 69. (2020), 5. 1641–1688.

¹² Benesch (2020–2021): i. m. 103.

inkább bele se kezdenek azok megértésébe és elsajátításába, avagy inkább életszerűbb, ha fogyasztható magyarázattal szolgálva próbálják meg rögzíteni a még elfogadhatónak ítélt kommunikáció kereteit. Talán ez utóbbi irány szerencsésebb lenne.

*A nemzetközi emberi jogi normák alkalmazása mint a platformok
tartalommoderálásának szabályozási keretei*

A közösségi platformok tartalommoderálásának kereteiként jellemzően a nemzetközi jogi normáknak, így elsődlegesen a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában (PPJNE), főként annak 19. cikkében¹³ megfogalmazott előírásoknak való megfelelést tartják üdvözlendőnek. Az említett norma megköveteli, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása hármass feltételrendszer teljesülése esetén vethető korlátozás alá, így törvény által kifejezetten kell előírni, jogszerű célból kell történnie, továbbá szükséges mértékűnek kell lennie. A nemzetközileg elfogadott emberi jogi normák alkalmazásának jelentősége abban áll, hogy világos, kiszámítható szabályokat tartalmaznak, azokat következetesen és diszkriminációmentesen alkalmazzák, és a döntésekben foglaltakat is kellőképpen arányosan hajtják végre.¹⁴ E szabályozási keret alkalmazásával jellemzően azokat a kritikákat vetik fel, hogy azokat nem magáncégek, hanem államok írták és ratifikálták, azok az egyes államok intézkedéseivel szemben nyújtottak védelmet állampolgáraiknak, illetve jóval az internet és a közösségi média elterjedése előtt nyertek megfogalmazást, így némi adaptáció és az értelmezési keretek módosítása elengedhetetlen.¹⁵ Amint azt egyébiránt a későbbiekben látni fogjuk, a Facebook Oversight Boardja is a PPJNE említett háromelemű tesztjét alkalmazza vizsgálatai során.

Említést érdemel Evelyn Douek írása, aki a nemzetközi emberi jogi normák (IHRL – International Human Rights Law) tartalommoderálás kapcsán való alkalmazása vonatkozásában részletesen számba veszi annak előnyeit és hátrányait. Az előnyök között nevezi meg, hogy az IHRL a) használata olyan legitimitást adhat

¹³ „19. cikk 1. Nézetei miatt senki sem zaklatható.

2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.

3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelességekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít és amelyek

a) mások jogainak vagy jó hírűvének tisztelőben tartása, illetőleg

b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közérköcs védelme érdekében szükségesek.”

¹⁴ Michael Karanicolas: Squaring the Circle Between Freedom of Expression and Platform Law. *Pittsburgh Journal of Technology Law and Policy*, 20. (2019–2020), 1. 201.

¹⁵ Michael Lwin: Applying International Human Rights Law for Use by Facebook. *Yale Journal on Regulation Bulletin*, 38. (2020), 53–85.; Karanicolas (2019–2020): i. m. 179–180.

a tartalom moderálásához, amely jelenleg hiányzik; b) mint globális normák összessége, a lehető legnagyobb mértékben igazodik azon elvárásokhoz, hogy egységes globális szabályokkal rendelkezzen; c) közös fogalmakat képes nyújtani az online kommunikáció elfogadható kereteiről szóló viták tekintetében; d) normatív alapot biztosít a vállalatoknak ahhoz, hogy megtagadják a szolgáltatásaikon található tartalom indokolatlan cenzúrázását; e) a tartalmi kérdések mellett eljárási normákat is tartalmaz, amelyek segíthetnek korlátozni a platformok önkényes hatalomgyakorlását; és végül f) a legkevésbé rossz megoldásnak minősül. Az említett elvek alkalmazásának hátrányai között pedig az alábbiakat említi a szerző: a) a normákat illetően nincs egyetemes konszenzus, különösen ami a véleménynyilvánítás szabadságát illeti; b) az IHRL nem egyetlen, önálló, összefüggő szabályrendszer, és bizonyos téren hiányosságokat, következtetlenségeket tartalmaz; c) a normarendszer jellegéből adódóan a legtöbb nehezen megítélhető esetben kiterjedt mérlegelési jogkört hagyna a platformoknak; d) ezt figyelembe véve a platformoknak tartalommoderálási gyakorlatukon keresztül lehetőségük nyílhat akár az IHRL jövőbeli alakítására is; e) még ha a platformok jóhiszeműen próbálnák is átvenni az IHRL normáit, nem rendelkeznek megfelelő kompetenciákkal azok pontos (jogi) tartalmának meghatározására; f) a felmerülő kompetenciahiányok ugyanúgy vonatkoznak az eljárási normákra, mint az anyagi normákra; és g) a platformok világa paradigmaváltást követel meg a jogról való gondolkodásban, és az IHRL még nem dolgozott ki joggyakorlatot vagy megfelelő eszközöket ennek az alapvető változásnak a kezelésére.¹⁶

A PPJNE 19. cikkében megfogalmazott követelmények „vegytiszta” alkalmazásán túl olyan véleményekkel is találkozhatunk, amelyek szerint az említett normarendszer alkalmazása mindenképpen megfelelő eszköz lehet a platformok moderálási tevékenységének keretezésére, ugyanakkor azzal a megszorítással, hogy a hármas követelményrendszernek a jogszerű cél (legitimáció) meghatározására irányuló előírása a platformok (magánvállalkozások) esetében ne legyen megkövetelt. E javaslatnak az indoka, hogy a platformok esetében könnyen előfordulhat, hogy a közérdek fennálltának vizsgálata során profitmaximalizálás iránti igényük aláássa az objektív értékelést.¹⁷

A Facebook Oversight Board életre hívása

Történeti előzmények

Az Egyesült Államokban a közösségi oldalak szigorú szabályozására egészen a 2016-os elnökválasztási kampány lefolyásáig nem mutatkozott komoly igény,

¹⁶ Evelyn Douek: The Limits of International Law in Content Moderation. *UC Irvine Journal of International, Transnational, and Comparative Law*, 6. (2021). 44–66.

¹⁷ Evelyn Mary Asward: To Protect Freedom of Expression, Why Not Steal Victory from the Jaws of Defeat? *Washington and Lee Law Review*, 77. (2020), 2. 609–660.

azonban az említett dátumtól kezdődően az ilyen irányú megközelítés egyre nagyobb hangsúlyt kap a szakmai viták során. Egyes szerzők magukat a platformokat tartják a legalkalmasabbnak a tartalommoderálási irányelvek megalkotására, alkalmazására és érvényesítésére. Ezen irányelveknek két sarkalatos szempontja az átláthatóság és a tisztességes eljárási szabályok érvényre juttatása annak biztosítása érdekében, hogy a platformok e téren végzett tevékenysége nyilvánosan elszámoltatható legyen, és hogy a felhasználók megfelelő eljárásban részesüljenek.¹⁸ Talán ezen érvek is meghallgattatásra találtak Mark Zuckerberg részéről, aki 2018 novemberében¹⁹ a közösségi platformok tartalommoderálása felett ellenőrzést gyakorló testület korábban ismeretlen formájának életre hívását vetette fel, elsődlegesen a Facebook működését illető egyre komolyabb és élesebb kritikák, valamint a mind gyakrabban hangoztatott állami szabályozási igény (megelőzésének) hatására.

Emellett vélhetően a felhasználók platformba vetett bizalmának növelése és ezzel szoros összefüggésben a vállalat gazdasági érdeke sem „elhanyagolható” szempont, ahogyan az sem, hogy a Facebook egyes döntések esetén könnyen a testületre tud mutatni mint a meghatározó kérdésekben végleges döntést hozó független szervre. Evelyn Douek szerint a Facebooknak a tartalommoderálási probléma ilyen módon történő megoldására négy indok szolgálhatott: a) a tartalommoderálás legitimációjának megteremtése; b) a további, széles körű kormányzati szabályozási terhek megelőzése és elkerülése; c) a vitás ügyek eldöntésének kiszervezése a Facebooktól elkülönült szervezethez; valamint d) az aktuális standardok hatékonyabb érvényesítésének megteremtése.²⁰

Az előzetes bejelentések értelmében a Facebook első embere egy olyan – emblematikusan a Facebook Legfelső Bíróságának (*Supreme Court*) nevezett – független testület felállításának gondolatát fogalmazta meg, amelynek elsődleges feladata a platform tartalomszabályozásával és az ezzel járó döntésekkel kapcsolatos problémák kezelése lenne. Másfél éves komoly, nyilvános konzultációt²¹ is magában foglaló előkészítő munkát követően 2020 májusában érkezett a hír a testület megalakulásáról.²² Az első körben 20 tagot jelentett be a Facebook, akiknek a kiválasztása során számos szempontot értékeltek, köztük a tagok nyelvi és földrajzi megoszlását, az általuk magas szinten művelt szakterületek sokszínűségét. Mindenképpen érdemes kiemelni, hogy már az első körben kinevezettek között magyar tag is szerepelt, Sajó András, a strasbourgi bíróság korábbi tagja, elnökhelyettese.²³

¹⁸ Karanjot Gill: Regulating Platforms' Invisible Hand: Content Moderation Policies and Processes. *Wake Forest Journal of Business and Intellectual Property Law*, 21. (2021), 2. 171–212.

¹⁹ Mark Zuckerberg: A Blueprint for Content Governance and Enforcement. *Facebook*.

²⁰ Evelyn Douek: Facebook's „Oversight Board”: Move Fast With Stable Infrastructure and Humility. *North Carolina Journal of Law and Technology*, 21. (2019), 1. 17–28.

²¹ Kadri-Klonick (2019): 95–96.

²² Nick Clegg: Welcoming the Oversight Board. *Meta*, 2020. május 6.

²³ Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság első tagjainak bemutatása*. 2020. május 6.

Szabályozási keretek

A testület működését alapvetően két dokumentum határozza meg: egyfelől a struktúrájának, felhatalmazásának, felelősségi és jogkörének kereteit alapjaiban rögzítő alapokmány,²⁴ illetve a tényleges működést, az egyes eljárások menetét is részleteiben rendező szabályzat.²⁵ A szervezet egyik leginkább hangsúlyozott jellemvonása a függetlensége (elsődlegesen magától a vállalatától), amelynek ékes bizonyítékát – az alkotó szándéka szerint – a testület működésének pénzügyi biztosítását szolgáló, a Facebook által (eredendően 130 millió dollárral) létrehozott alap jelenti. A hosszas, alapos előkészítő munkákat követően a testület ténylegesen 2020 őszén kezdte meg működését, december elején pedig már az első, felülvizsgálatra kiválasztott ügyekről szóltak a hírek.²⁶ 2021 januárjában aztán még jobban felpörögtek az események: az első döntések megszületését követően az Egyesült Államokban nagy vihart kavart történések folyamánként Donald Trump közösségi platformról való kitiltásának ügye is eljutott a testület elé (e döntéssel részletesen az írás *Donald Trump Facebookról való kitiltásának ügye* című fejezete foglalkozik).

A testület a tevékenységét szabályozó előírások értelmében kizárólag olyan ügyeket választhat ki részletes vizsgálatra, amelyekben a platform egyes felhasználói tartalmakat eltávolított (és a felhasználó ezt kifogásoló jogorvoslati kérelmét elutasították). Az egyes ügyek kiválasztásáról a testület diszkrecionális jogkörében dönt,²⁷ amivel összefüggésben egyes vélemények szerint csupán az alapjogok védelmének *à la carte* jellegű védelme valósulhat meg.²⁸ Emellett rendkívüli körülmények fennállásakor – jelentősnek és nehezen megítélhetőnek minősített ügyek felmerülése esetén – maga a Facebook fordulhat a testülethez döntéshozatal végett. A konkrét ügy kiválasztását követően a testületnek 90 nap áll rendelkezésére az ügy eldöntésére, amely időtartam különleges körülmények fennállása esetén meghosszabbítható.²⁹ Ugyan az egyes eljárásokban részt vevő tagok személye nem nyilvános, a végső döntés a testület internetes oldalán nyilvánosan elérhető, amiről aztán rövid határidőn belül a panaszt benyújtó felhasználót is értesítik.³⁰

Igen fontos körülmény a testület hatáskörét érintően, hogy technikai és/vagy jogi korlátok miatt nem minden tartalomtípussal szemben van lehetőség felülvizsgálatot kezdeményezni, így például egyes tartalomtípusok (például a *spamek*), jogsértéstípusok (például a szellemi alkotásokat sértő tartalmak) vagy szolgáltatások (például

²⁴ Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság alapokmánya*.

²⁵ Oversight Board Szabályzata.

²⁶ Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság által tárgyalandó első esetek és a kinevezett kuratóriumi tagok bejelentése*. 2020. december.

²⁷ Oversight Board Szabályzata, 1. cikk 3. pont.

²⁸ Aldo Iannotti della Valle: A Facebook Court is Born: Towards the 'Jurisdiction' of the Future? *European Journal of Privacy Law & Technology*, (2020), 1. 106.

²⁹ Oversight Board Szabályzata, 1. cikk 3.1. pont.

³⁰ Oversight Board Szabályzata, 1. cikk 3.2. pont.

WhatsApp) esetében az Oversight Board nem járhat el. Hasonlóképpen a már blokkolt, a büntetőjogi szabályokba ütköző tartalmak szintén nem képezhetik vizsgálat tárgyát.³¹ A szabályzat megteremti annak lehetőségét, hogy rendkívüli körülmények esetén maga a Facebook forduljon a testülethez, egyfajta gyorsított eljárásban kérve az érintett ügy kivizsgálását, amely esetben legfeljebb 30 napon belül döntést kell hoznia a testületnek a kérdésben.³²

Ami a döntés következményeit illeti, az kötelező erővel bír a platformra, kivéve, ha annak végrehajtása jogszabályba ütközne. A döntés végrehajtása körében a Facebook hét napon belül megteszi a szükséges intézkedéseket – így dönt a kérdéses tartalom eltávolításának fenntartásáról vagy a platformra való visszaállításáról –, és egyúttal megvizsgálja, hogy fellelhető-e a platformon további, az adott ügy tárgyát képező és ugyanazon szöveggörnyezetben megjelenő egyenértékű tartalom.³³ Amennyiben igen, úgy ezekkel szemben is meghozza a szükséges intézkedéseket.³⁴

A testület ugyan számos tekintetben „felülvizsgálhatja” a felhasználók platformon folyó kommunikációját, ugyanakkor igen jelentős véleménybefolyásoló erővel bíró kérdésekben nem lehet hozzá fordulni, mint például a politikai reklámok közzétételével kapcsolatos problémák esetén, amely kérdés rendezése teljes egészében a Facebook kezében marad. Ha a Facebook – konkrétan Mark Zuckerberg – hisz abban, hogy a Facebook és felhasználói számára egyaránt valóban érdemi hozzáadékkal járhat a világos, demokratikus elveknek megfelelő eljárásrend, intézményrendszer és internetszabályozás megteremtése, akkor érdemes megfontolni a testület hatáskörének kiterjesztését, illetve kifejezetten e kérdések felügyeletére (akár párhuzamosan) is létrehozni a megfelelő fórumot.³⁵ Mindenesetre jelen állapotában a testület hatásköreit tekintve úgy tűnik, hogy az igazán fajsúlyos kérdésekben a grémiumnak nem lesz lehetősége állást foglalni, és a viták megállnak egyes döntésekhez kapcsolódó kritikai megjegyzések ütköztetésénél.³⁶

³¹ Oversight Board Szabályzata, 2. cikk 1.2. pont.

³² Oversight Board Szabályzata, 2. cikk 2. pont.

³³ Oversight Board Szabályzata, 2. cikk 2.3. pont.

³⁴ Megjegyzendő, a Facebook ilyen irányú fellépése összhangban áll az Európai Unió Bíróságának 2019-es döntésével, ahol éppen a Facebookot érintő ügyben az ítélet arra a megállapításra jutott, hogy a platform kötelezhető arra, hogy egy tagállami bíróság által jogellenesnek nyilvánított információval nemcsak az azonos tartalmú, de az azzal „azonos értelmű” információt, a közlétező személyétől függetlenül, akár világszerte törölje platformjáról. Az ugyanis, hogy a tárhelyszolgáltatót egy konkrét (jogsértő) információval azonos tartalmú információk (például hozzászólások) törlésére kötelezik, az irányelv szerinti „egyedi esetekben alkalmazandó” olyan nyomon követésnek tekinthető, amely az érintett érdekei sérelmének megelőzése érdekében jogszerűen előírható. Lásd C-18/18. sz. Eva Glawischig-Piesczek kontra Facebook Ireland Ltd. ügyben hozott 2019. október 3-ai ítélet.

³⁵ Robert Yablon: Political Advertising, Digital Platforms, and the Democratic Deficiencies of Self-Regulation. *Minnesota Law Review Headnotes*, 104. (2020), 1. 37–38.

³⁶ Evelyn Douek: „What Kind of Oversight Board Have You Given Us?” *University of Chicago Law Review Online*, 1. (2020), 5. 1–11.

Az is jól látható tehát, hogy a testület egyes konkrét (eltávolított) tartalmak kapcsán hozott döntéseket vizsgálhat felül, és olyan meghatározó kérdésekben, mint például az algoritmusok működésével kapcsolatos átláthatóság követelményének érvényesítése, eszköztelen marad. Ennek nem csupán az lesz a következménye, hogy például egyes bejegyzések hírfolyamban való hátrébb sorolása tekintetében szabad keze marad a Facebooknak, de ezen eszköz alkalmazása révén az is könnyen elérhető, hogy egyes tartalmak – kisebb figyelmet kapva – ne csak a platformon maradhassanak, de – elsődlegesen az előzőekből következően – az Oversight Board látóköréből is kikerülhessenek.³⁷ Jól látható tehát, hogy ugyan a testületet igen gyakran autonóm, független, önálló hatáskörrel rendelkező szervként aposztrofálják, a szabályozási keretek meghatározásának köszönhetően ténylegesen eléggé korlátozott lehetőségekkel rendelkezik, a nyilvánosság formálására gyakorolt hatásai pedig vélhetően a Facebook felhasználóinak milliárdjai számára szinte érzékelhetetlenek lesznek.

Donald Trump Facebookról való kitiltásának ügye

Az eset rövid tényállása

Néhány hónappal a tényleges működése megkezdését követően egy vitathatatlanul igen jelentőségteljes ügyben kellett állást foglalnia a testületnek: 2021 januárjában maga a Facebook fordult a bizottsághoz a Donald Trump közösségi platformról való kitiltásának ügyében hozott döntés felülvizsgálata végett.³⁸ A széles nyilvánosság számára bizonyára ismert eset háttérében az állt, hogy az amerikai elnökválasztás finisében a washingtoni Capitoliumban éppen zajló elektori szavazások idejére a választás tisztaságát megkérdőjelező politikai erők, élükön Donald Trumpgal, tüntetést szerveztek az épület környékére. A tüntetés sajnálatos módon tragédiába torkolló eseménnyé eszkalálódott, amelynek végül öt halálos áldozata lett. Donald Trump, az Egyesült Államok elnöke az említett tragikus események idején két bejegyzést³⁹ tett közzé a Facebookon és az Instagramon. A bejegyzéseket igen rövid

³⁷ Douek (2019): i. m. 43.

³⁸ Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság elfogadta az USA volt elnöke, Donald Trump Facebookról és Instagramról való, határozatlan időre szóló felfüggesztéséről szóló esetet.* 2021. január.

³⁹ A két bejegyzés szövege az alábbi volt: „Ismerem a fájdalmatokat. Tudom, mit éreztek. Ellopták tőlünk a választást. Nagy többséggel győztünk, és ezt mindenki tudja, főleg a másik oldal, de most haza kell mennetek. Békére van szükség. Rendre van szükség. Tisztelnünk kell azokat a nagyszerű embereket, akik a rendre vigyáznak. Nem szeretnénk, hogy bárkinek baja essen. Nagyon nehéz időket élünk. Soha nem fordult elő korábban, hogy ilyesmi történt volna, hogy el tudták volna venni ezt mindannyiunktól – tőlem, tőletek, az országunktól. A választást elcsalták, de nem játszhatunk ezeknek az embereknek a kezére. Békére van szükség. Ezért menjetek haza. Szeretünk benneteket. Nagyon különlegesek vagytok. Látjátok, mi történik. Látjátok, hogy másokkal milyen rosszul, milyen gonosz módon bánnak. Tudom, mit éreztek. De menjetek haza békében.” (2021. január 6. 16:21)

időn belül eltávolították a platformokról a veszélyes magánszemélyekre és szervezetekre vonatkozó alapelvek⁴⁰ sérelmére hivatkozva.

A közösségi alapelvek sérelme miatt a Facebook a második bejegyzés törlésével egyidejűleg 24 órára letiltotta Donald Trump számára a bejegyzések közzétételét a platformokon. Másnap Donald Trump bejegyzései, a Facebookon kívüli megnyilatkozásai, valamint a Capitoliumban történt erőszak súlyosságára vonatkozó egyéb információk vizsgálata után a Facebook „határozatlan időre, de legalább a következő két hétre, a békés hatalomátvétel megtörténteig” meghosszabbította a letiltást. A Joe Biden elnök január 20-i beiktatását követő napon a Facebook bejelentette, hogy benyújtotta az esetet a bizottsághoz, „felülvizsgálatra”.

A nagy érdeklődést kiváltó eljárás három igen fontos kérdésre irányult: a) helyes döntés született-e a közösségi alapelvek megsértése kapcsán; b) helyénvaló volt-e határozatlan időre megtiltani Donald Trump számára bejegyzések közzétételét a platformon; c) milyen sajátos elbírálás alá kell esnie azoknak az eseteknek, amikor az érintett felhasználó politikai vezető?

A közzétett tartalmak jogsértő jellegére vonatkozó érvelés

A testület a tartalmak jogsértő jellegének megítélése kapcsán a PPJNE 19. cikkében foglalt kereteket vette figyelembe (erről lásd *A nemzetközi emberi jogi normák alkalmazása mint a platformok tartalommoderálásának szabályozási keretei* cím alatt írtakat). A veszélyes emberek és szervezetek dicsőítésére és támogatására vonatkozó szabályok egyértelműsége tekintetében ugyan rögzíti a testület, hogy azok túl általánosak, és e téren sok kívánnivalót hagynak maguk után, ez azonban – megítélése szerint – nem teszi alkalmazásukat kétségesse az adott esetre nézve. Így végső soron a testület a konkrét ügy vonatkozásában – némiképp nehezen érthető módon – kelően egyértelműnek ítélte a szabályozást. A jogszerű cél fennállta tekintetében szintén folytatott érdemi vizsgálatot a testület, a közösségi alapelvek hivatkozott pontjával összhangban állónak találta.

Ami a szükségesség és arányosság kérdését illeti, mindkét bejegyzés kapcsán egyetértett a Facebookkal abban, hogy azok súlyosan megsértették a Facebook közösségi alapelveinek (és az Instagram közösségi irányelveinek) azon szabályait, amelyek tiltják az erőszakos cselekményben részt vevő emberek dicsőítését vagy támogatását. A testület az első bejegyzés kapcsán a „Szeretünk benneteket. Nagyon különlegesek

„Ilyen dolgok és események történnek, amikor egy nagy többséggel megnyert, szent választást minden teketória nélkül, gonosz módon elragadnak azoktól a nagy hazafiaktól, akikkel hosszú időn át rosszul, méltánytalanul bántak. Menjetek haza szeretetben és békében. Soha ne felejtsetek el ezt a napot!” (2021. január 6. 17:41)

⁴⁰ Veszélyes magánszemélyek és szervezetek. *Meta*.

vagytok”, míg a második vonatkozásában a „nagy hazafiak”, és a „soha ne felejtsetek ezt a napot” kitételek kapcsán találta igazoltnak a fenti „tényállás” megvalósulását.

Abban talán kevés vita alakul ki, hogy akkor, amikor a demokratikus világban párját ritkító erőszakos, végül több ember halálához vezető események zajlanak, a több tízmillió követővel rendelkező (akik közül vélhetően az aktuális tüntetés résztvevőinek jelentős része is kikerült) és nagy befolyással bíró politikai vezető némi mértéktartást tanúsítson megszólalásai során. Ebből következően elfogadható, ha az egyébiránt már megkezdődött erőszakos cselekmények támogatásához a leghalványabb mértékben is hozzájáruló véleményeket valamilyen szintű korlátozásnak vetjük alá, a kritikus helyzet mielőbbi felszámolása végett.

Mindazonáltal, azt is szem előtt kell tartani, hogy az alapelvek sérelmét megalapozó kijelentések – amik közül például a „szeretünk benneteket” még akár megmosolyogtató is lenne, ha nem ismernék a háttérben meghúzódó tragikus körülményeket – nem önmagukban értelmezendők. Való igaz, hogy Donald Trump ezeket az erőszakos cselekmények tudatában, azokkal összefüggésben, sőt, azokra reagálva tette közzé. Talán alappal feltételezhetjük azt is, hogy az üzeneteket olvasók sem szövegkörnyezetükből kiragadva a kifogásolt szavakat, kifejezéseket érzékelték, és ez vezérelte őket későbbi tetteikben.

Elolvasva a bejegyzéseket, teljes összefüggésükben, nehéz azokat úgy értelmezni, hogy dicsőítik vagy támogatják az erőszakban részt vevő személyeket (avagy elitélendő tevékenységüket). Hogy mást ne is említsünk, az első bejegyzésben kifogásolt szövegrész előtt a „békére van szükség. Ezért menjetek haza” mondatok figyelmen kívül hagyásával ugyanis teljesen más értelmet nyer a megszólalás – nem is említve a korábban többször hangsúlyozott, a rend és a béke megteremtését szorgalmazó kijelentéseket. Hasonlóképpen, a második bejegyzést értelmezve is komoly megerősítésre lehet szükség, hogy abból az erőszakos tettek dicsőítése legyen kiolvasható: a „nagy hazafiak” jelzővel nem a randalírozókat illeti, és a „soha ne felejtsetek ezt a napot” fordulat sem agresszív tetteik támogatásáról kívánja biztosítani őket.

A szövegkörnyezetükből kiragadott kifejezésekre alapozva helybenhagyott döntést azért is érheti kritika, mert maga a testület mutatott rá korábbi döntéseiben, hogy az egyes tartalmakat (bejegyzéseket) kontextusban kell értékelni.⁴¹ Noha az nem állítható, hogy a testület nem értékelte volna a szöveg kontextusát, azonban mindezt jóval tágabb összefüggéseiben, az aktuális politikai környezet fényében vizsgálta. A fennálló politikai feszültség figyelembevételével természetesen releváns tényező, ugyanakkor a testület következetesen megalapozatlan állításoknak nevezte Donald Trumpnak a választások elcsalásával kapcsolatosan hangoztatott kijelentéseit, és ennek tükrében ítélte meg a bejegyzéseket. Talán, ha a testület

⁴¹ Az egyes tartalmak kontextusban való értékelését – azok önmagában (kiragadottan) történő megítélésével szemben – előtérbe helyező vélemény hangsúlyozásával kapcsolatosan lásd: Richard Ashby Wilson – Molly K. Land: Hate Speech on Social Media: Content Moderation in Context. *Connecticut Law Review*, 52. (2021), 3. 1029–1076.

megalapozatlan állítás helyett inkább elismerte volna a volt elnök megnyilvánulásainak – a legszélesebb körű védelmet élvező – politikai vélemény jellegét, e kontextus is másképpen lett volna értékelhető. Mindazonáltal, ha minden körülményt kizárunk, és kizárólag az erőszakos megnyilvánulásokat nézzük, majd azok mellé állítjuk a „Szeretünk benneteket. Nagyon különlegesek vagytok”, a „nagy hazafiak” és a „soha ne felejtétek ezt a napot” megszólalásokat, esetleg akkor tűnhetnének erőszakot támogató megnyilvánulásnak. Ellenben, ha minden körülményre kiterjedő értékelését végezzük el Donald Trump eltávolított bejegyzéseinek, akkor könnyen más kimenetelű eredményre juthatunk.

Ha nem magát a két bejegyzést, hanem az események kiteljesedését helyezzük tágabb kontextusba, akár érthető is lehet a testület döntése – de ettől még annak indokolása kritika tárgya maradhat. Már csak azért is, mert a testület feladata kizárólag a Facebook döntéseinek a közösségi alapelvekkel való összhangjának vizsgálata. Az egyfelől igaz, hogy Donald Trumpnak a választás elcsalására irányuló álláspontja a januári eseményeket megelőző hetekben, hónapokban uralta a (legalábbis tengerentúli) közvéleményt. Ebben vitathatatlanul nagy segítségére volt a közösségi média is. Ha az akkori elnök kommunikációját, majd a Capitolium ostromát mint az események akkori kicsúcsosodását nézzük, alappal merült fel a félelem a történések jövőbeli – akár még komolyabb – eskalálódására. Ez pedig nehezen vitathatóan megelőzendőnek tekinthető. Az is igaz, hogy a közrend, közbiztonság fenntartása jogos indokát adhatja a véleménynyilvánítás korlátozásának. A testület érvelése alapján tehát úgy tűnik, hogy egy legitim cél elérése (nevezetesen a további erőszak kockázatának minimálisra csökkentése) érdekében született meg egy, érvelését tekintve azonban vitára okot adó döntés.

Az alkalmazott szankció helyénvaló jellege

Döntésében az Oversight Board ugyan indokoltan tartotta a Facebook által Donald Trumpgal szemben alkalmazott korlátozásokat, azonban a közösségi alapelvek megsértése miatt alkalmazott szankciót, azaz a felhasználó „határozatlan időre” történő eltiltását a platform használatától – szemben a határozott idejű felfüggesztéssel vagy a végleges letiltással – már nem ítélte helyénvalónak. A testület rámutatott arra, hogy a platform büntetési rendszere nem kellően egyértelmű, és nem ad megfelelő iránymutatást a Facebook mérlegelési gyakorlatának szabályozására, és hat hónapos határidőt adott a Facebooknak az „önkényes” büntetés kivizsgálására, és a megfelelő döntés meghozatalára.⁴²

A vállalat a testület kifogásaira adott válaszában jelezte, hogy új eljárásrendet dolgozott ki a különleges esetekre – talán nem meglepő módon éppen az olyanokra,

⁴² Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság helyt adott Donald Trump korábbi elnök felfüggesztésének, de úgy ítélte meg, hogy a Facebook nem megfelelő büntetést szabott ki.* 2021. május.

mint amilyen például a problémát felszínre hozó Trump-ügy. A bevezetett eljárásrend szerint az elkövetett cselekmény súlyosságától függően határozott időre, legfeljebb kétéves időtartamra lehet felfüggeszteni egy adott felhasználó fiókját. Donald Trump esetében pedig a platform rögtön a maximális idejű korlátozás alkalmazása mellett döntött (az „eredeti” 2021. januári döntés meghozatalától számítva).

Ugyanakkor a kétéves időtartam lejártát követően sem történik meg automatikusan a volt amerikai elnök fiókjának aktiválása: a bejelentés szerint körültekintő, szakértők bevonásával zajló értékelés mellett megvizsgálják, hogy továbbra is fennáll-e a közbiztonság veszélyeztetésének kockázata. Amennyiben úgy ítélik meg, hogy továbbra is kockázatos Donald Trump jelenléte a Facebookon, a felfüggesztés – természetesen határozott időre – meghosszabbítható; de végső soron a végleges eltávolítás sem elképzelhetetlen. Vagyis a bejelentett módosítások első ránézésre nem eredményeznek érdemi változást.

Mindazonáltal érdekes kérdéseket vet fel, hogy milyen szempontok szerint kerülhet sor annak megítélésére, hogy Donald Trump a határozott idejű „büntetés” lejártakor vajon továbbra is komoly veszélyt jelent-e a közbiztonságra. Esetleg a nyilvánosság különféle fórumain történő megnyilvánulásainak elemzése révén? Vagy netán egy esetleges (nem feltétlen elnök)választás közeledte már nyomós indokként szolgálhat a veszély jelenlétének megállapításához? De ezek a kérdések jelenleg biztosan nem aktuálisak. Mindenesetre a Facebook nyilatkozatában kiemeli, hogy természetesen ez a döntés csak az általa üzemeltetett szolgáltatásokra vonatkozik, és Trump számára adott a lehetőség, hogy véleményét bármilyen más csatornán megossza a széles közvéleménnyel. Való igaz, hogy nem kötelező a platformon való jelenlét, de az is, hogy nem ismert még egy olyan felület, ahol a világ népességének több mint egyharmada jelen lenne.

A hírérték mint kivételszabály alkalmazásának keretei

A fentebb említett bejelentésből ugyanakkor a Trumpgal szemben alkalmazott szankciót ért kritika mellett van még egy érdekesség, amely szintén a bizottság döntésében foglalt „iránymutatások” folyamánya. A testület ugyanis jelezte a vállalat számára, hogy a platform közösségi alapelvei nem tartalmazznak kellően egyértelmű tájékoztatást a „hírérték miatti engedmény” alkalmazásának folyamatát és feltételeit illetően. Ezen előírás engedélyezi a közösségi alapelveket sértő tartalom platformon tartását, ha a Facebook úgy ítéli meg, hogy az érintett tartalomnak „hírértéke van és közérdekű” (*newsworthy or important to the public interest*). A kivételszabály bevezetésére egyébiránt 2016-ban, a vietnámi háború kapcsán *Napalm girl* néven ismertté vált fénykép eltávolításával kiváltott széles körű kritikák hatására került sor.⁴³ (A testület döntésében

⁴³ Sam Levin – Julia Carrie Wong – Luke Harding: Facebook Backs Down from ‘Napalm Girl’ Censorship and Reinstates Photo. *The Guardian*, 2016. szeptember 9.

e kérdéskörrel összefüggésben tett egy mindenképpen említésre érdemes megjegyzést: a hírérték miatti engedmény szabályának alkalmazásáról igen csekély mértékű információ érhető el, ez az átláthatatlan döntéshozatali folyamat pedig hozzájárulhat ahhoz a vélekedéshez, hogy politikai vagy kereskedelmi megfontolások nem kívánt módon befolyásolják a vállalat – értve ez alatt akár a tartalommoderálási – politikáját.)

A testület felvetésére adott válaszában⁴⁴ a Facebook jelezte, hogy az említett kivételszabály alkalmazása esetén kizárólag az érintett tartalmat értékeli, függetlenül attól, hogy annak közzétevője politikus (közszerelő) vagy magánszemély. Az értékelés körében tehát egyedüli szempont, hogy az adott tartalom közzétételéhez (avagy eltávolításának elmaradásához) fűződő (köz)érdek nagyobb mértékű-e, mint annak a platformon maradása esetén felmerülő veszély kockázata. Amennyiben a kérdésre a válasz igen, úgy a tartalom eltávolítására nem kerül sor.

Ez a magyarázat egyértelművé teszi, hogy az egyes tartalmak értékelése során nem meghatározó szempont a közlő személye, hanem csupán az, hogy az adott állítás, véleményközlés mennyiben áll összefüggésben a közügyekkel, az aktuális közéleti vitákkal. A szabályban megjelenő „hírértékre” utaló elem bizonyára sok fejtörést fog még okozni a moderátoroknak. Emellett kétséges, hogy egy vitathatatlanul közérdekű, ámde hírértékűnek nem titulált tartalom ez utóbbi hiányosságának köszönhető eltávolítása mennyiben állhat összhangban például a közügyekhez kapcsolódó viták legszűkebb körű korlátozásához fűződő érdekekkel.

Megjegyzést érdemel, a Facebook korábbi moderációs gyakorlata a közszerelői (*public figures*) státusz meghatározása során némiképp mechanikus módon a Google News szolgáltatás alkalmazását várta el a moderátoroktól, és amennyiben az érintett személyt a szolgáltatás keresési listája feldobta, a kérdéses tartalom más elbírálás alá esett.⁴⁵ A tartalommoderálás elveinek ilyen jellegű szabályai mindenképpen kritikára adhatnak okot.

Záró gondolatok

Az Oversight Board megalakulása abban a tekintetben nem jelent újítást, hogy a közösségi oldalak üzemeltetői továbbra is maguk határozzák meg a felületeiken folyó kommunikáció kereteit, azaz azt, hogy milyen tartalom- és jogsértéstípusok tekintetében járnak el, és hoznak döntéseket. Az újítást az hozta, hogy ezt követően a nyilvánosságra hozott, részletes indokolással ellátott döntések már konkrét, szakértelemmel bíró személyekhez is kapcsolhatók. Ez a körülmény valamilyen szinten bizonyosan szolgálja a sokszor hiányolt átláthatóság követelményét, illetve a kiszámítható „jogalkalmazás” terén is előrelépést eredményez. Pesszimista hangok szerint ugyanakkor például az Oversight Board működésének köszönhetően a Facebook

⁴⁴ A hírértékkel bíró tartalmakkal kapcsolatos megközelítésünk. *Meta*, 2022. január 19.

⁴⁵ Kadri-Klonick (2019): i. m. 61–64.

már nem lesz annyira rákényszerítve akkurátus és kifinomult tartalommoderálást végezni, és a „panaszkodó” felhasználókat a testülethez tudja irányítani, illetve valódi problémákról is képes lehet a figyelmet elterelni.⁴⁶ Mindenesetre bizonyos, hogy érdekfeszítő tapasztalatokat hozhat a testület életre hívása, hiszen az online véleménynyilvánítás korlátainak megállapítása, az egyes alkotmányos jogok ütközésének feloldása eddig tipikusan bírósági vagy alkotmánybírósági döntéseken keresztül volt megismerhető, amit mostantól egy piaci szereplő által felállított testület (is) végez a saját platformja vonatkozásában.⁴⁷

Valamivel több mint egy év működés távlatából nehéz szilárd állításokat megfogalmazni, mindenesetre jelenleg annyi látható, hogy a testület ténykedése éppen azokban a – közösségimédia-platform működését alapjaiban meghatározó – kérdésekben nem lehet képes változást hozni (például az algoritmusok működése), amelyek lehetővé tették, hogy a Facebook napjainkra a nyilvános diskurzus kereteit, formáját, illetve irányát az egyes államoknál is nagyobb hatékonysággal meghatározni képes magánvállalkozássá válhasson.

A New Direction of Platform Regulation through the Example of Banning Donald Trump from Facebook

Abstract

Due to the dominant role of social media sites in public discourse, the issue of content moderation has become an increasingly urgent and pending issue. Initially, the existence of the community standards adopted by the platforms was still obscured, but over time only their actual application in practice remained shrouded, but there was a palpable need for transparency in the content moderation process. Under increasing pressure, Facebook has opted for a previously unknown solution: it has created the Oversight Board as a forum for appealing against decisions that result in the removal of content violating Facebook Community Standards. The creation of the Board, which started operating in Autumn of 2020, triggered both critical and optimistic voices. The study, evaluating the decision to ban former U.S. President Donald Trump from Facebook, seeks to shed light on the fact that the Oversight Board's decision may increase the transparency of the platform's operation; however, this is without prejudice to the relevant issues that have made Facebook a fundamentally dominant private enterprise in today's public discourse.

⁴⁶ Klonick (2020): i. m. 2488.

⁴⁷ Pongó Tamás: Új korszak az online véleménynyilvánítás korlátozásában? Gondolatok a Facebook Oversight Board működéséről. *Iustum Aequum Salutare*, 16. (2020), 4. 147–162.

Felhasznált irodalom

- A hírtérkékel bíró tartalmakkal kapcsolatos megközelítésünk. *Meta*, 2022. január 19. Online: <https://bit.ly/3cqty96>
- Aswad, Evelyn Mary: To Protect Freedom of Expression, Why Not Steal Victory from the Jaws of Defeat? *Washington and Lee Law Review*, 77. (2020), 2. 609–660. Online: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3478888>
- Balkin, Jack M.: Szólásszabadság az algoritmos társadalomban. A big data, a magánszabályozás és a véleménynyilvánítás szabályozásának új iskolája. In *Medias Res*, (2018), 2. 197–247.
- Benesch, Susan: But Facebook's Not a Country: How to Interpret Human Rights Law for Social Media Companies. *Yale Journal on Regulation Bulletin*, 38. (2020–2021). 86–111.
- Brown, Nina I.: Regulatory Goldilocks: Finding the Just and Right Fit for Content Moderation on Social Platforms. *Texas A&M Law Review*, 8. (2021), 3. 451–494. Online: <https://doi.org/10.37419/LR.V8.I3.1>
- C-18/18. sz. Eva Glawischnig-Piesczek kontra Facebook Ireland Ltd. ügyben hozott 2019. október 3-ai ítélet.
- Clegg, Nick: Welcoming the Oversight Board. *Meta*, 2020. május 6. Online: <https://bit.ly/3REkcpM>
- Communications Decency Act*. 1996.
- Della Valle, Aldo Iannotti: A Facebook Court is Born: Towards the 'Jurisdiction' of the Future? *European Journal of Privacy Law & Technology*, (2020), 1. 98–107.
- Douek, Evelyn: Facebook's „Oversight Board”: Move Fast With Stable Infrastructure and Humility. *North Carolina Journal of Law and Technology*, 21. (2019), 1. 1–78.
- Douek, Evelyn: The Limits of International Law in Content Moderation. *UC Irvine Journal of International, Transnational, and Comparative Law*, 6. (2021). 37–76. Online: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3709566>
- Douek, Evelyn: „What Kind of Oversight Board Have You Given Us?” *University of Chicago Law Review Online*, 1. (2020), 5. 1–11.
- Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság alapokmánya*. Online: <https://oversightboard.com/governance/>
- Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság által tárgyalandó első esetek és a kinevezett kuratóriumi tagok bejelentése*. 2020. december. Online: <https://bit.ly/3aQX9YB>
- Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság elfogadta az USA volt elnöke, Donald Trump Facebookról és Instagramról való, határozatlan időre szóló felfüggesztéséről szóló esetet*. 2021. január. Online: <https://bit.ly/3obozvk>
- Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság első tagjainak bemutatása*. 2020. május 6. Online: <https://bit.ly/3IIaejC>
- Ellenőrző Bizottság: *Az Ellenőrző Bizottság helyt adott Donald Trump korábbi elnök felfüggesztésének, de úgy ítélte meg, hogy a Facebook nem megfelelő büntetést szabott ki*. 2021. május. Online: <https://bit.ly/3Pe70GR>
- Gill, Karanjot: Regulating Platforms' Invisible Hand: Content Moderation Policies and Processes. *Wake Forest Journal of Business and Intellectual Property Law*, 21. (2021), 2. 171–212.
- Hate Speech. *Meta*. Online: <https://bit.ly/3RSRi63>
- Kadri, Thomas A. – Kate Klonick: Facebook v. Sullivan: Public Figures and Newsworthiness in Online Speech. *Southern California Law Review*, 93. (2019), 1. 37–97.
- Karanicolas, Michael: Squaring the Circle Between Freedom of Expression and Platform Law. *Pittsburgh Journal of Technology Law and Policy*, 20. (2019–2020), 1. 177–211. Online: <https://doi.org/10.5195/tlp.2020.236>

- Klonick, Kate: The Facebook Oversight Board: Creating an Independent Institution to Adjudicate Online Free Expression. *Yale Law Journal*, 129. (2020), 8. 2418–2499.
- Levin, Sam – Julia Carrie Wong – Luke Harding: Facebook Backs Down from ‘Napalm Girl’ Censorship and Reinstates Photo. *The Guardian*, 2016. szeptember 9. Online: <https://bit.ly/3RCrJ90>
- Lwin, Michael: Applying International Human Rights Law for Use by Facebook. *Yale Journal on Regulation Bulletin*, 38. (2020). 53–85.
- Oversight Board Szabályzata*. Online: www.oversightboard.com/sr/governance/bylaws
- Peters, Jonathan: Sexual Content and Social Media Moderation. *Washburn Law Review*, 59. (2020), 3. 469–488.
- Pongó Tamás: Új korszak az online véleménynyilvánítás korlátozásában? Gondolatok a Facebook Oversight Board működéséről. *Iustum Aequum Salutare*, 16. (2020), 4. 147–162.
- Thai, Joseph: Facebook’s Speech Code and Policies: How They Suppress Speech and Distort Democratic Deliberation. *American University Law Review*, 69. (2020), 5. 1641–1688.
- Veszélyes magánszemélyek és szervezetek. *Meta*. Online: <https://bit.ly/3vicPeL>
- Wilson, Richard Ashby – Molly K. Land: Hate Speech on Social Media: Content Moderation in Context. *Connecticut Law Review*, 52. (2021), 3. 1029–1076.
- Wren, Ian: Facebook Updates Community Standards, Expands Appeals Process. *NPR*, 2018. április 24. Online: <https://n.pr/3zf08nj>
- Yablon, Robert: Political Advertising, Digital Platforms, and the Democratic Deficiencies of Self-Regulation. *Minnesota Law Review Headnotes*, 104. (2020), 1. 13–40.
- Zuckerberg, Mark: A Blueprint for Content Governance and Enforcement. *Facebook*. Online: <https://bit.ly/3zbwor7>
- Zuckerberg, Mark: Facebook’s Commitment to the Oversight Board. *Meta*, 2019. Online: <https://bit.ly/3o7erUq>